

Mehmet Sırrı Bey (Mehmet Tayanç) (1876-1923)

Mehmet Sırrı Bey, 1876 yılında Siverek'te dünyaya gelmiştir. Annesi Zeynep Hanım, babası Redif Kolağası Mustafa Ağa'dır. İlk ve orta öğrenimini Siverek İptidai Mektebi ve Siverek Rüştiyesinde tamamlamıştır. 18 Haziran 1896 yılında Yenişehir Kaymakamlığında memur olarak hizmet hayatına başlamıştır. 17 Haziran 1900'de Siverek Sandık Emini olmuş, 13 Haziran 1909'da Bidayet Mahkemesi Üyeliği'ne seçilmiştir. Daha sonra Liva İdare Meclisi Kâtipliğine atanan Mehmet Sırrı Bey 13 Nisan 1911'de ek görev olarak Siverek Evkaf Memurluğuna vekâlet etti. 13 Mayıs 1911'de asil olarak bu göreve tayin edildi. Uzun süre görevde kaldı. Erzurum Kongresi'nden sonra Millî Mücadele'ye katılmıştır.

Mehmet Sırrı Tayanç

8 Haziran 1920'de Meclis'e katılan Mehmet Sırrı Bey, 13 Temmuz 1920'de memuriyetten emekliye ayrılmıştır. Mecliste Malî Kanunlar ve İrşâd komisyonlarında çalışmıştır. Milletvekilliği I. dönemde sona erince memleketine dönmüş, 28 Ağustos 1923'te vefat etmiştir. Evli olup beş çocuk babasıdır.

Mehmet Sırrı Bey'in Meclis Faaliyetleri

Mehmet Sırrı Bey, TBMM'de almış olduğu görevlere bakıldığında; 2. yasama yılında 2. Şube üyeliği, 3. yasama yılında 1. Şube üyeliği, Muvazene-i Maliye Encümeni üyeliği ve İrşad Encümeni üyeliği görevlerinde bulunduğu tespit edilmiştir. Meclisteki gruplardan başlangıçta I. Grup üyesi olan Mehmet Sırrı Bey'in daha sonra İkinci Grup üyesi olarak kaydına rastlanmıştır.

Mehmet Sırrı Bey'in, I. Yasama dönemi içerisinde meclisteki diğer milletvekillerinin hazırlamış olduğu 14 takrirden imzası tespit edilirken, tamamı sağlık sorunları nedeni ile meclis tarafından 4 defa izinli sayılmıştır.

Mehmet Sırrı Bey'in meclisteki diğer milletvekilleri ile imzasının bulunduğu ortak önergeler ise şunlardır:

- Diyarbakir Mebusu Kadri Ahmet Bey'le arkadaşlarının, Musul valisinin tehiri hareketi hakkındaki temenni takriri.
- Karahisarısahip Milletvekili Mehmet Şükrü Bey ve arkadaşlarının Bayezit Mebusu Mehmet Bey'le rüfekasının, Meclisin şeklinin tespitine nisabı müzakereye, tahsisata ve Meclis azalığıyla içtima edebilecek memuriyetlere dair teklifi kanunisi ile (2/84), Nisabı müzakere kanunu lâyihasının 5. maddesinin değiştirilmesi hakkındaki teklifi.
- Diyarbakir Mebusu Hacı Şükrü Beyle seksen arkadaşının, mahâlî muhtelifede azamî mukavemetin ihzarı için salâhiyeti mahsusayı haiz zevatin acilen teşkilâta memur edilmesi hakkındaki takriri.
- Burdur Mebusu İsmail Suphi Bey ve arkadaşlarının Kırşehir Mebusu Yahya Galip Bey'in intihap mazbatasını kabul eden 5. Şube Mazbatasının reddi hakkındaki takriri.
- Cebelibereket Mebusu İhsan Bey'le rüfekasının, TBMM Hükümetinin bu sene neşet eden zabitanına Meclis namına bir ziyafet verilmesine dair takriri.

- Erzurum Mebusu Mustafa Durak Bey ve arkadaşlarının muhacirlerin bir an evvel yurtlarına sevklerine dair takrirleri.
- Erzurum Mebusu Hüseyin Avni Bey'le arkadaşlarının, Malta'dan avdet etmiş olan zevata bir resmi istikbal tertip edilmesine dair takriri.

Ankara Mebusu Gazi Mustafa Kemal Paşa ile arkadaşlarının, Heyeti Vekilenin salâhiyet ve vazifesine dair encümeni mahsusça tanzim edilmiş olan kanun teklifinin, İcra Vekillerinin sureti intihabı ve Heyeti Vekile Reisinin Meclisçe tasdiki noktasından da tekrar tetkik edilmek üzere Kanuni Esasi Encümeniyle encümeni mahsusa havale edilmesine dair takriri.

- Aydın Mebusu Esad Efendi ile arkadaşlarının, Hıyaneti vataniye mücrimininden bir kısmının affı hakkındaki kanun teklifleri üzerine Adliye Encümenince tanzim edilmiş olan mazbatanın, ruznameye alınması hakkında takriri.

Burdur Mebusu Mehmed Akif Bey'le arkadaşlarının, İstanbul'daki fezahtı ahlâkiyeye karşı TBMM'ce bir beyanname neşredilmesine dair takriri.

Burdur Mebusu İsmail Subhi Beyle arkadaşlarının, memaliki müstahlasa için tedabir ittihazı hakkındaki takriri.

Kastamonu Mebusu Abdülkadir Kemali Beyle arkadaşlarının, Meclisin Ankara'dan başka bir mahalle nakli hakkındaki 115 imzalı takrirleri.

Tokat Mebusu Rifat Bey ve arkadaşlarının, altın kaçakçılığından dolayı Kastamonu İstiklâl Mahkemesince gıyaben mahkûm olan Eşref ve Hâşim beyler hakkında İstida Encümeni Mazbatası'nın reddedilerek mahkemece verilen hükmün uygulanması hakkındaki teklifi.

Gelibolu Mebusu Celâl Nuri Beyle arkadaşlarının, Darülfünun talebesiyle Vilâyatı Şarkiye Darüleytam talebesinin mazharı iltifat edilmesine dair takriri.

Orhan KUTLUAY

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri ve Resmî Belgeler:

TBMM ZC, D.1, C 5.

TBMM ZC, D.1, C 9.

TBMM ZC, D.1, C 14.

TBMM ZC, D.1, C 15.

TBMM ZC, D.1, C 18.

TBMM ZC, D.1, C 22.

TBMM ZC, D.1, C 24.

Kitaplar

AKALIN, Müslüm-KÜRKÇÜOĞLU, A. Cihat, **Urfa Millî Mücadele Albümü**, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Yayınları, 2018.

DEMİREL, Ahmet, **İlk Meclis'in Vekilleri Millî Mücadele Döneminde Seçimler**, İletişim Yayınları, İstanbul 2017.

ÇOKER, Fahri, Türk **Parlamento Tarihi Millî Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923**, C. III, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1995.

TBMM Albümü, 1920-2010, 1. Cilt 1920-1950, TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2010.

Makaleler

İLYAS, Ahmet, "I.ve II. Dönem TBMM'de Siverek ve Urfa Milletvekilleri ile Faaliyetleri", **Tarih Okulu Dergisi (TOD)**, Yıl 8, Sayı: XXIII, ss. 347-361.

19/01/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/mehmet-sirri-bey-mehmet-tayanc-1876-1923/?pdf=7638> adresinden erişilmiştir